

ПрАТ «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
Навчально-науковий інститут права та безпеки ім. Володимира Великого

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

XI Міжнародної науково-практичної конференції

**«Розвиток української держави
в умовах активізації євроінтеграційних процесів»**

08 травня 2026 р.

м. Київ

Пиняга Р.О.
*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри правоохоронної та
антикорупційної діяльності
Навчально-наукового інституту права та
безпеки ім. князя Володимира Великого ПрАТ ВНЗ МАУП*

Вплив корупції на національну безпеку за сучасних політико-правових умов

1. Корупційні загрози у сфері національної безпеки та обороноздатності держави

Корупція є однією з найбільших загроз для національної безпеки та оборони, адже вона не тільки підриває ефективність роботи державних органів, але й створює серйозні ризики для стабільності та розвитку країни. У контексті національної безпеки корупція може мати широкомасштабні наслідки, які охоплюють різні аспекти державного управління, зокрема, функціонування армії, розподіл ресурсів, забезпечення стратегічних інтересів та боротьбу з зовнішніми і внутрішніми загрозами. У сфері оборони корупційні дії можуть сприяти неефективному використанню бюджетних коштів, погіршувати бойову готовність армії та знижувати здатність держави протистояти зовнішнім агресорам.

Однією з найочевидніших форм корупції в оборонному секторі є зловживання під час закупівель військової техніки, озброєння, екіпіровки та іншого обладнання. Зазвичай корупційні схеми полягають у завищенні цін на продукцію, закупівлі неякісних товарів, маніпуляціях під час тендерних процедур або фальсифікаціях результатів тендерів. Іноді укладаються контракти з підприємствами, що мають політичні або бізнесові зв'язки з посадовцями, які можуть отримувати вигоду від таких угод. Це призводить до того, що державні кошти витрачаються на товари чи послуги, які не відповідають необхідним стандартам, а отже, не забезпечують належного рівня обороноздатності країни.

Ще однією важливою проблемою є корупція в розподілі бюджетних коштів, що виділяються на потреби національної оборони. В таких ситуаціях державні кошти, які мали бути використані для зміцнення обороноздатності країни, часто направляються на фінансування сумні-

вних проєктів, які не мають стратегічного значення, або навіть на реалізацію особистих інтересів посадовців. Іноді такі схеми включають завищення вартості проєктів, що дозволяє частину коштів вивести в тіньову економіку або на рахунки сумнівних осіб.

Під час повномасштабного вторгнення (2022-2026 роки) в Україні було викрито низку гучних корупційних схем в оборонній сфері, пов'язаних із закупівлями харчування, одягу, зброї та будівництва фортифікацій.

За інформацією НАБУ, у 2024-2025 роках правоохоронці розслідували збитки в оборонній сфері на суму понад 15 млрд. грн.

Корупційні схеми також стають на заваді своєчасному впровадженню нових технологій у секторі оборони. Бюджетні кошти, які могли б бути спрямовані на модернізацію армії, витрачаються на неефективні проєкти, а закупівля сучасного озброєння та техніки затримується або взагалі не здійснюється. В результаті, армія втрачає здатність ефективно протистояти зовнішнім загрозам, а в країні росте невдоволення серед населення через недостатню забезпеченість військових підрозділів.

Корупція в оборонному секторі має далекосяжні наслідки для національної безпеки. Коли державні ресурси не використовуються ефективно, країна втрачає не лише фінансові можливості, а й стратегічну перевагу у протистоянні загрозам. Це послаблює обороноздатність держави, знижує її здатність реагувати на зовнішні виклики, такі як збройні конфлікти, агресія з боку інших держав або терористичні загрози. Крім того, корупція підриває довіру до уряду та військових організацій, що може призвести до зниження морального духу в армії та у суспільстві загалом.

Тим більше, що корупційні схеми в оборонному секторі можуть створювати ще більші загрози, пов'язані з витоком інформації, нелегальним обігом озброєнь або навіть сприянням діяльності терористичних організацій. Проблеми, які виникають унаслідок корупції в обороні, можуть мати дуже серйозні наслідки для стабільності не лише окремої держави, а й усього регіону.

Корупція в військових закупівлях та розподілі оборонних бюджетів є однією з найзначніших загроз для національної безпеки та оборони. Вона не лише ставить під сумнів ефективність державного управління, а й сприяє підриву оборонної здатності країни, знижуючи її можливості протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам. Для подолання цієї проблеми необхідно впроваджувати більш прозорі та ефективні механізми управління оборонними фінансами, посилювати контроль за виконанням контрактів та за дотриман-

ням стандартів якості в оборонних закупівлях, а також створювати систему покарань для тих, хто зловживає своїм службовим становищем.

Корупція в оборонному секторі має численні прояви, що можуть серйозно шкодити національній безпеці та обороноздатності країни. Однією з найбільш поширених форм є зловживання в кадрових питаннях. На жаль, в оборонних структурах часто мають місце політичні угоди, коли на високі посади призначають осіб, які не мають необхідної кваліфікації або досвіду, але натомість володіють відданістю певним політичним силам або групам. Це може призвести до значних проблем у функціонуванні органів управління, оскільки ці люди не можуть ефективно організувати роботу військових підрозділів або навіть не здатні правильно оцінювати ситуацію в умовах кризових моментів. Відсутність професіоналізму серед керівництва або неправильний підхід до кадрових рішень знижує рівень готовності армії до виконання складних завдань, а це безпосередньо впливає на боєздатність та ефективність державних оборонних структур.

Окрім того, корупція у кадрових питаннях може мати глибокі наслідки на стратегічному рівні. Коли ресурси розподіляються неефективно, а кадрові рішення не ґрунтуються на компетенціях, це може призвести до серйозних проблем у реалізації оборонних стратегій і програм. Необхідність постійного оновлення техніки та озброєння, підготовки військових та розвитку нових технологій може бути проігнорована, якщо через корупційні схеми ці кошти будуть виведені в інші напрямки або витрачені не за призначенням. Це створює реальну загрозу для стратегічної безпеки країни, оскільки стратегічні ініціативи, що мали б забезпечити національну безпеку, відсуваються на другий план через особисті інтереси тих, хто керує цими процесами.

Важливо зазначити, що корупція в оборонному секторі не лише підриває ефективність національних військових сил, але й створює фундамент для послаблення стратегічної безпеки в цілому. Коли держава не здатна належним чином реагувати на зовнішні загрози через внутрішні корупційні проблеми, її обороноздатність ставиться під серйозний ризик. Виникає ситуація, коли на передовій йдеться про життя людей, а в глибоких коридорах влади триває боротьба за фінансові ресурси, що ставить під загрозу не лише безпеку конкретних осіб, а й майбутнє цілої країни.

Корупція в сфері національної безпеки та оборони є однією з найбільших загроз для стабільності країни, оскільки вона має потенціал впливати на всі аспекти національної безпеки та ефективність державних оборонних структур. Одним із найбільш небезпечних проявів ко-

рупції є витік інформації, яка має стратегічне значення для держави. Корупційні зв'язки можуть призвести до того, що секретні або чутливі дані, які повинні залишатися під суворим контролем, потрапляють до ворогів або інших небажаних осіб. Це може відбуватися через різні канали - наприклад, через хабарництво серед співробітників органів безпеки, коли ті в обмін на фінансову вигоду або інші блага передають конфіденційну інформацію. Витік таких даних може призвести до серйозних наслідків, коли противники або конкуренти отримують доступ до планів і стратегії, що дозволяє їм ефективно нейтралізувати оборонні ініціативи та ослаблювати обороноздатність держави. Також корупція може сприяти розвитку контрабанди, що є ще однією серйозною загрозою національній безпеці. У ряді випадків, корупційні схеми можуть дозволяти незаконне переміщення військових технологій, зброї, боєприпасів та інших стратегічних матеріалів через державний кордон, що в свою чергу створює загрозу не лише для країни, а й для глобальної безпеки. Якщо вищі посадовці або представники органів правопорядку отримують хабарі за несанкціонований експорт або імпорт таких товарів, це підриває контроль за військовими постачаннями та дозволяє ворогам або терористичним групам отримувати доступ до сучасних озброєнь. Прикладом серйозних наслідків корупційних практик в контексті міжнародної безпеки є країни Африки, зокрема Сомалі та Центральноафриканська Республіка, де корупція серед вищих військових посадовців призвела до ослаблення оборонних структур. Це дозволило терористичним організаціям, таким як «Аль-Шабаб» у Сомалі, збільшити свою присутність, оскільки урядові сили були не в змозі організувати ефективний захист через корупційні впливи в оборонних структурах. У країнах Латинської Америки, таких як Венесуела, також спостерігаються серйозні корупційні схеми у сфері оборони, де чиновники і кримінальні картелі часто працюють разом, що серйозно порушує національну безпеку та стабільність. Висновки з цього аналізу є очевидними: корупція в оборонному секторі становить одну з найбільших загроз для національної безпеки. Вона руйнує довіру до державних інститутів, що негативно впливає на ефективність державної політики в оборонній сфері. Низька боєздатність армії, неякісне оснащення та стратегічні помилки внаслідок корупції можуть стати фатальними для країни в умовах зовнішніх загроз. Щоб подолати ці виклики, необхідно вжити рішучих заходів щодо боротьби з корупцією в оборонному секторі, включаючи посилення прозорості управлінських процесах, проведення реальних реформ у правових механізмах та створення ефективних органів контролю, які забезпечуватимуть вияв-

лення і припинення корупційних схем на ранніх етапах. Це дозволить зміцнити національну безпеку та забезпечити ефективну боротьбу з усіма сучасними викликами.

Список використаних джерел

Ануфрієв М.І., Копотун І.М., Коропатнік І.М., Кривенко О.В., Курилюк Ю.Б., Петков С.В. Запобігання корупції у Збройних Силах України. Особливості правозастосування під час дії воєнного стану. Київ : ВД «Професіонал», 2022. 608 с.

Білінська Л. В. Корупція як соціальне, психологічне і моральне явище. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2013. № 6-1. Т. 1. С. 138-141.

Бобокал О. Кучак О. Поняття корупції, її сутність та характеристика корупційної злочинності. DSpace Repository: Home. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/23127d1e-64b0-46fe-bdb6-79b47ca87d4a/content> (дата звернення: 21.02.2025).

Бондар Г.Л. Корупційні загрози національній безпеці та демократії в Україні. Державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку. URL: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/1_2019/24.pdf (дата звернення: 21.02.2025).

Бугайчук К.Л. Корупційні ризики: поняття, класифікація, методологія оцінки, заходи усунення. Харківський національний університет внутрішніх справ. URL: https://www.univd.edu.ua/general/publishing/konf/31_03_2017/pdf/15.pdf (дата звернення: 21.02.2025).